

Kousek staré historie

o krajinách, jichž část tvoří naše Nebraska.

NAPSAL REV. JAN ŠTĚPÁN BROŽ,
člen Státní Historické Společnosti v Nebrascce.

Dne 21. července minula výprava ústí řeky Platte a táborem se položila na straně nebraské. Den na to pak urazili 10 mil proti vodě a utábořili se na východním břehu, kde zůstali po 5 dní, aby jedním krajínou prozkoumali, jednak okolní Indiány pozvali ku shromáždění, které chtěli obdývat něco dále na sever proti vodě.

Dne 30. července pak uhostili se na tak zvaném Council Bluff — kdež později založena vojenská pevnost Fort Calhoun. Historicky důležité místo toto popsáno jest v denníku výpravy takto: — Jest to rovina, jejíž půda jest úrodná, a pokryta travou od pěti do osmi stop výše a prostoupena tu a tam slivovými keři a srstkou, podobnými těm, jež rostou ve Spojených Státech. V zádě této roviny jest lesnatý břeh, asi 70 stop vysoký, u jehož konce zbudovali jsme svůj tábor. Tento břeh odděluje nízkou od vysoké prairie, dobré jakosti, pokryté travou vysokou deset až dvanácte paleč a táhne se dále až k jinému terasu osmdesát až devadesát stop vysokému, za nímž prostírá se pláň nedohledná. S pahorků blíže tábora rozvírá se krásný pohled na řeku a přiléhající krajinnu... Konečně dočkali jsme se příchodu skupiny asi čtrnácti Ottoo—Indiánů. Konečně dočkali jsme se příchodu skupiny asi čtrnácti Ottoo a Missouri Indiánů, kteří dorazili sem při západu slunce dne 2. srpna, provázeni jsouc Francouzem mezi nimi usazeným, který měl býti tlumačem. Kapitán Lewis a Clark vyšli jim vstříc, aby oznámili, že porada obdývat se bude ráno...

Protože na tomto místě sešli se v poradu, nazváno bylo Council Bluff — a podle toho později město, ležící na druhém břehu Iowa. Porady účastnili se 14 Indiánů, z nichž 6 bylo náčelníků, a sice kmene Ottoo a Missouri, kteří žili společně v příbuzenství kmenovém.

Dne 11. srpna dorazili k místu, kde na pravém břehu pochován jest proslavený vůdce Omaha—Indiánů "Black Bird" či indiánský Wagigasabey a v denníku se o tom zmiňují následovně: "Zastavili jsme na břehu na jižní straně (rozuměj na pravém břehu), abychom si prohlédli místo, kde jedou z velikých náčelníků Maha, jmenem Černý Pták leží pohřben, země se asi před čtyřmi roky na nestoivce. Vršek ze žlutavého měkkého písku vystupuje z řeky nad pahorky pobřežní, jehož temno třetí do výše asi tři set stop; na hoře jest mohyla 12 stop v průměru při základnici a šest stop vysoká, nanesená nad tělem zemřelého krále; asi osm stop vysoký kůl jest upevněn v prostřed, na něj jsme upevnili vlajku bílou olemovanou červeně, modře a bíle."

Dne 13. srpna dosáhli bodu na nebraské straně, kde jakýsi "Mr. McKay" měl obchodní kabínu již r. 1795, kterou pak nazval Fort Charles. Též dne uložili se táborem na Omaha Creeku, kde měli dříve Omahané svoje stálé místo a zůstali tu do 20. toho měsíce — opět poradu majíce s Ottoo a Missouri, kteří tenkrát válčili s Omahané a také válku s Pawnee—Indiány čekávali.

Dne 20. pak zemřel sergent Floyd a pochován byl na břehu Iowském blíž řeky, kterou jeho jménem pokřtili. R. 1900 byl na tom místě postaven kamenný obelisk, nedaleko města Sioux City.

Dne 24. přišli na straně nebraské na sopčný kopec z modré hlíny, kdež půda byla tak teplá, že nemohli rukama se jí dotknouti. Tato "sopčná" činnost byla i v jiných dobách v těch místech pozorována — a zajisté se dá vysvětlit tím, že se tam nacházelo ložisko vápna, které při vystouplé vodě "se hasilo".

Dne 28. uložili se táborem v Nebrascce jižně od dakotského města Yankton, a tu měli poradu s Indiány kmene Yankton—Sioux, z nichž pak několik doprovodilo Mr. Duriona do Washingtonu k "velkému oteví" — totiž prezidentovi.

Dne 7. září pak poslední tábořili na půdě nynější Nebrasky asi 6 mil od ústí řeky Niobrary. Cesta jejich od Nemahy až sem trvala padesát dnů. Když pak r. 1806 se vraceli ze své výzkumné cesty ze severozápadu, prodělali tuto část za dvanácte dní.

Dne 15. července r. 1806 poručík Zebulon M. Pike — (Brigádní generál Zebulon Montgomery Pike nar. v New Jersey r. 1779. Na jedné z svých výzkumných cest slezl a vyměřil vysokou horu v Coloradu, jež nese jeho jméno Pike's Peak. V únoru r. 1813 byl zabít v Yorku v Kanadě.) — v družině dvou poručíků, sergenta, dvou corporalů, šestnácti prostých vojáků, ranhojce a tlumače pustil se na cestu z rozkazu generála J. Wilkinsona, guvernéra Louisiany na západ, aby zahájil přátelské vyjednávání s Indiány usazenými uvnitř nové državy a vyšetřil chování se Španělů, kteří doposud jakési nároky na část tohoto území si činili.

Pike-ova výprava brala se až k ústí řeky Osage (do Missouri), pak po této až k vesnici kmene Osage na její pramenisku. Odtud pak směrem severozápadním dostihli řeky Republican a oproti vesnici Pawnee—Indiánů se utábořili asi někde na hranicích Nebrasky.

Krátký čas před tím do téže vesnice přitáhl španělský lient, nant Maygares ze Santa Fé asi s 600 vojny a tisíce koní a mezky, aby zmocnil se těchto končin ve jméno své vlády. Pike při svém příchodu našel tu vztyčenou vlajku španělskou. Byl to jeden z těch bojů, které sváděny byly mezi mladou republikou naší a Španělskem o hranice Louisiany. (Na památku jeho návštěvy v těchto krajinách postaven byl asi 4 míle jižně od Hardy, Neb., v sousedním Kansasu pomník.)

V první polovici devatenáctého století ještě několik výprav prozkoumali západ bralo se planinami nebraskými, zvláště krásným údolím řeky Platte — a nichž nejhlavnější byla r. 1842, kdy J. C. Fremont ubíral se na západ do Hor Skalnatých. Rok na to táhl Nebraskou zpět až k Bellevue, kdež svoji cestu rozpustil.

V letech čtyřicátých často cestovali nyní Nebraskou katolíci misijnáři, ubírajíce se do území oregonského hlásati rudočům blahověst Kristovu. Velmi zajímavé i důkladně řeku Platte v té době popisuje horlivý misijnář De Smith S. J., o čemž na jiném místě zmínka ještě učiněna bude.

Ponkové a Santee.

OBSAH: Při ústí Niobrary. — Verdigris. — Staré pohřebiště indiánské — Niobrara. — Reservace. — Stěhování Ponků. — Mačů nahab. — Ponkové stanož se obžvy rozhodnutí soudeč Duntyho v Omaze r. 1879. — Řeč štvojitěho Medvěda. — Ukázka řeči dshiga. — Náboženství Ponků. — De Smet křtí děti Ponků r. 1849.

Jedna z nejkrásnějších krajin v Nebrascce jest při ústí řeky Niobrary do Missouri. Několikrát v rozličné době roční měl jsem příležitost pokochati se tímto panoramatem shlížeje s vršků zdvihajících se při ústí Verdigris Českú do Niobrary. Zde může utěšiti se umělec i vědát. Malíři lze tu obohátiti svoji mapu nártý originelními v množství nesčetném; fotograf amatéur neví, kam by spíše měl obrátiti oko své kamery; přírodopysce pozastaví se nad nálozy pávodními ze všech tří říší; geolog a paleontolog prozkoumání může rozpodivně skamesčiny ve vráskovitých nánošech ponejvíce tvaru kůlelovitého podél údolí; také klimatolog zaznamenati může povětrnostní úkaz, úplně se čajem vymykající z pořádku — at tak dím — v Nebrascce "přirozeného"; jazykopytce studovati zde může podivné podřetí vymykajícího národku Ponka Indiánů, a etnograf zaznamenati může ještě svérázný způsob života jejich, než úplně jim

odzvoni umíráčkem, a než poslední hrouda zadání na rakev posledního Ponky.

Bylo to v měsíci dubnu r. 1906, kdy jsem si zajel do zajímavé krajiny při ústí Niobrary a to z dvojí příčiny: abych poznal tamější osady české, a abych navštívil tu usazené Indiány kmene Ponka.

Cesta sem jest z východní Nebrasky dosti příjemná i příhodná, protože dráha North-Western vypravuje tudy přes Norfolk z Omahy každodenně vlak do Bonesteela v nově otevřené Sioux rezervaci v okresu Gregory v Jižní Dakotě.

Ráno k osmé hodině vyjede se z metropole, obědvati lze na nádraží v Norfolk, a kolem třetí hodiny odpůlne jsme v téměř ryze českém městečku Verdigris na dolním toku mocného potoku či říčky téhož jména. Městečko má polohu zajímavou. Západně na návrší jest zručivý pramen výborné vody, při řece dole statný les, místy snad ještě "panenský", jehož dřevo nejen k palivu, nýbrž i k stavbám dalo se upotřebiti. V průřvách pobřežních snadno bylo nalézti ochrany proti nepohodě, řeka skýtala rybu a v huštínách se skrývala zvěř s výbornou kožou. Dle vypravování prvých českých osadníků zdejší byla řeka osazena i bobry asi v těch místech, kde jest nyní nový most z roku 1905. Několik těchto hlodavčích "obojživníků" bylo pionýry zdejšími uloveno, ba dle zprávy, kterou mi podal důstojný pan farář Petlach, byl bobr zastřelen jižně od města asi před třemi léty.

Proto není divu, že Indián okem zárlivým pozoroval tuto krajinu, a že kanadští squawmani a mísenec sem dojížděti na lov již na počátku století devatenáctého, jakž (snad) i jméno francouzské Verdigris (měděnka) svědčí. Vždyť kožovina bobří vždy byla dobře placena agenty St. Louiské American Fur Company, která zde již před sto léty obchodovala.

Ze Indiánů toto místo již dávno dobře znali, o tom svědčí staré pohřebiště indiánské, asi půl míle na západ od města, které částečně na farmě p. Jana Berana a větším rozměrem na cestě z města vedoucí se rozprostírá. Objeveno bylo asi před 30 roky zmíněným majitelem farmy při orání. Se souhlasem p. faráře Petlacha a za pomoci několika ochotných osadníků z městečka, našli jsme ve hloubce tři až čtyř stop zbytky kostí, úlomky lebek již hodně porušených, které při prvním pohledu se podobaly střepinám z hlíněných nádob, kousky hlínkové barvy a zuby lidské, koňské, jelení a jiné, jež jsme určiti nemohli. Památky tyto svědčí, že zde byli pochováni Indiáni — nejspíše Ponkové — kteří měli zvyk, jakož i jiní kmenové Siouxů, mrtvé zabalovati do kůže bývalí, na červeno barviti jejich tvář, a přivazovati tyto "rakovy" v lese do větvi stromových. Po čase pak, když masa mrtvol opadala, sbírali kosti, pochovávali je do země, barvice je hlínkou, smíšenou s bývalím lojem nebo sádlem jelením. Také hrudky toho barviva do hrobu přikládali, aby duch (wanagi) zemřelého mohl označiti svou tvář burvami válečnými a nebylo ním opovrhováno jako sketou shromážděnými již stíny jeho předků na "věčných lovištích". Byli-li zeměděly vojenským náčelníkem, nebo walkonem-zaklánačem, zabíjeli jeho nejmilejší pény a pohřbili s ním, aby nemusil choditi jeho "stín" pěšky; tím se dá vysvětliti i přítomnost zubů koňských v hrobě. Někdy také částečně kosti ohněm opálili — snad aby tak snadno nepodlehly porušení — což vedlo na mnoze badatele k mylnému náhledu, že by byli snad své mrtvé upalovali. Na stromy k vysazeným mrtvolám, neb na hrob, kladli po nějaký čas potravu a calumet s tabákem, aby stín netrpěl hlad a mohl vypouštět obláčky kouře z calumetu na počtu Wakau—tanky, nebo k zažehnutí nebezpečí, hrozícího duši od některého zábludného bůžka. Čtyřka jest posvátné číslo Indiánů — tak jako sedmička u Semitů a arijců.

Duše potřebovala čtyři dny cesty k věčným lovištím! Jak dlouhé to a nebezpečné putování! Každá tajemná moč usilovala ji na této cestě zničiti. Bylo třeba chvátati a proto nebylo času na rozdělání ohně. O to však se postarali známí a přátelé. Každého večera u mrtvoly po čtyři dny udržovali ohně. Stín se radoval. Oheň také zaháněl vlky a cayoty, kteří čenichali mrtvolu. Na bezesné přání stavěli Ponkové a Omahané dřevěná lešení, na něž pak mrtvé vystavovali. Dřívější osadníci často na mrtvolu přišli, porážejíce stromy v lese k stavbě. Běda však bělochům, když se rudí muži dovedli, že tímto způsobem jejich pohřebiště bylo znesvěceno. Takový pých byl zaplacen skalpem a smrtí...

Dne 6. dubna odpůlne vydali jsme se povozem s panem farářem do města Niobrary, k návštěvě Ponků.

Cesta, vinoucí se hlubokým a lesnatým údolím řeky Verdigris, jest velmi zajímavá zvláště pro člověka z přírodní části státu, jemuž každý vršek vzrůstá na Montblanc a hustina v prales; někde jde rovnoběžně s drahou, která na několika místech prosekává vysoké břehy, odhaluje tak jejich vnitřní složení. Geolog by tu měl dosti práce s důkladným určením zdejších vrstev, které vykazují daleko větší starobylost geologickou, než vlnitá prairie podkládá žlutkovou (loes). Asi 9 mil jsme sledovali tok Verdigris, a od její ústí pak vede cesta po pravém břehu Niobrary, která tu mocným proudem se valí, aby v krátkém běhu vlny svířila kalné Missouffe. Konečně jsme v městečku Niobrara. Jest jedním z nejstarších ve státu; nevysílalo se však po různé překážky k té výši, jak se očekávalo. Od té doby, kdy přestalo býti sídlem okresních úřadů, dělá dojem opuštěnosti. Již r. 1845 Mormoni, táhnoucí planinami Nebrasky do Nového Jerusálema, chtěli se tu usaditi; avšak pro strach před Indiány vzdali se té myšlénky, jehož ovšem nijak netřeba litovati.

Zprávy o malebné krajině zdejší doneseny byly do Council Bluffs, odkudž vydal se B. Y. Schelley a R. R. Cowan na cestu několik týdnů trvajících a usneli se při ústí řeky založiti město. Svůj claim označili r. 1836 dne 7. června před očima celého kmene Ponka, jichž jedna vesnice zde stávala po mnoho let. V červenci r. 1857 přivezl parník "Omaha" ze St. Louis do Niobrary dříví stavební ku veliké potěše a podivu Ponků, a během několika dnů srouben tu první prkený domek a pila.

Téhož roku povolí kongress \$30,000 na zařízení "silnice" od řeky Platte přes rezervaci Omahanů a přes Dakota City do Niobrary. V srpnu r. 1857 v zdejších okolí žilo něco málo přes 60 bělochů. Zařízení pošta a prvním poštovním jmenován byl B. Y. Schelley. První obchod otevřel Ferd. Wies. Incorporováno bylo městečko 8. listopadu r. 1878. (O usazení se Čechů v tomto kraji se nebudu zmiňovati, ač mám v té věci důkladné prameny a pomůcky. Ponechávám to k jiné práci, jednající o českých osadách v Nebrascce. Poz. spis.) Zmiňuji se toliko, že již v první městské radě zasedal krajan, zeměděly Václ. Randa, příbuzný rakouského ministra profesora Randy.

Posilnivše se v dobře zařízeném hotelu starého osadníka a vojenského důstojníka Koster, vydali jsme se pěšky k blízké Missouri. Jaký to pohled na mohutné koryto vodní z doby poledové! Prává "Big Muddy" — kalná, nestálá to řeka, každým rokem po svém zvodnění cestu toku svého mění. Lehký obláček vzrášel se nad vřící hladinou; myslil jsem, že to mlha, a zatím to větrem valutý jemný "quick sand" z dlouhé jazykovité výspy, kterou řeka nanesla během jednoho měsíce. Běh na straně dakotské jest většinou příkrý, skalnatý, bez většího komplexu stromů a keřů. Za to my, na břehu pravém bloudíme v celém labyrintu vrů a jiných stromů, mezi nimiž tu a tam kmitá zaměřá voda četných bařin.

Tu ve stínu obrovitých topolů (populus deltoides) vystavěl si pivovar bodrý Bavorák Foerster. A věru, ač jen po domácku a dle staré metody, dobrý vaří mok, jak jsme se přesvědčili, poslechuvaje jeho vybidnutí, abychom si jeho zařízení prohlédli. Právě tu stál povoz Indiána. Squaw držela koně a wicášta nakládal soudek piva. Jak nezvyklý to pohled! Avšak Indián pije rád, a pije do nemoty. A smí, jestli je občanem Spojených Států.

Mayer
Pracovní obuv.
Tuhá stavba, těžké podešve, řídne podpatky, dvojitě kožené špičky, dvojnásobné švy, a vysoce dokonale zpracovaná jest to, co přispívá k tomu, že Mayerova pracovní obuv vydrží déle, než kterákoliv jiná tohoto druhu. Rolníci, horníci, dřevaři, strojnici a všichni dělníci ujistí se dvojnásob tolik při používání
MAYER střeviců do práce.
Jasně řídne hotoveny skrz na skrz. Jasně hotoveny pro "čest a sílu". Jejich trvanlivost a dlouhý nosičnost si ne nemůže vyrovnati alyste si byli jisti, že dostáváte pravé, že děláte Mayerovu ochrannou známku na podešvi. Váš obchodník vás s nimi zásobí neli, dopište nám.
ZDARMA Pošlete nám jmeno obchodníka, který nevede Mayerovu ochrannou známku, a my vám pošleme zdarma, poštou 50 centů, krásný obrázek Jiřího Washingtona, velikost 10x20. Také vyřídíme Ladies Lady obuv, Washington Comfort obuv a Special Merit školi obuv.
F. MAYER BOOT & SHOE CO. MILWAUKEE, WIS.

SEVERO-NĚMECKÝ LLOYD.)
Pravidelná poštovní a paroplavební doprava
z Baltimore do Brémen
přimo po nových dvoustranných poštovních paracích od 7,500 do 10,000 tun snosnosti:
Rhein, Main, Neckar, Cassell, Breslau, Koeln, Hannover, Frankfurt, Brandenburg, Chemnitz.
II. kajuta z Baltimore do Brémen od \$52.50 nahoru.
Tyto parníky mají pouze jednu třídu kajutní, která označena jest jako II. kajuta.
Vše jmenované parníky jsou výhradně nové, vřetně zbudované a salony zařízené, pokoje kajutní na palubě. Elektrické osvětlení ve všech prostorách.
Další zprávy podávají generální jednatelé:
A. SCHUMACHER & CO., No. 7. S. Gay St., Baltimore, Md.
H. CLAUSENIUS & CO., 95 Dearborne Str., Chicago, Illinois.
aneb jejich zástupci v zemi.

Updike Milling Co.,
vyrabitelé mouky nejlepší jakosti.
Spokojenost v domácnosti činí blaho v rodině. Pečlivá hospodyňka, která snaží se zavděčiti své rodině, musí ji zásobiti dobrým pečivem a na dobré pečivo musí míti nezbytně nejlepší mouku.
Mouka, vyráběná Updike Milling Co., jest jakosti nejlepší z nejlepší tvrdé červené turecké pšenice. Mouky, jakosti první třídy jsou:
Pride of Omaha
Pride of Blooming Prarie
Victoria
Hawkeye
Mouka druhé třídy:
Seal of Nebraska. 111f
UPDIKE MILLING CO.,
1513-15-17 N. 16th St., : : : : OMAHA, NEBR.
Všechna mouka, námi vyráběná jest výborná a za uspokojení se ručí. České obchody obsluží: Jos J. Langer, hlavní zastupitel jednatel.

Jos. Bernard
PURE CALIFORNIA WINES & BRANDIES
620 Blue Island Ave. CHICAGO ILL.
Výborná vina kalifornská a importovaná, vody minerální, brandy a všeho druhu lihoviny zasílají se do všech částí Spoj. Států.
Pište si o cenník!
Jos. Bernard, 620 Blue Island Avenue, CHICAGO, ILLINOIS.

HOTEL PRAGUE
ČESKÝ HOSTINEC U MĚSTA PRAHY
na rohu 13. a William ul., Omaha.
Čistě a pohodlně zařízené pokoje pro cestující, opatřené úplně novým nábytkem a elektrickým světlem, jakož i výborná česká strava a vzorná obsluha. V hostinci obdržíte vřelý Storzův lešák, nejlepší druhy vin a likérů a nejjemnější doutnaky.
Krajané, zavítáte-li do Omahy návštěvou, ubytujte se v hotelu Praha a ušetříte nejen peněz, ale znavíte se všelikých neschází. O hejnou přizná krajanů žádá
Tel. A 1814. 251f **JOSEF MARUŠÁK.**